

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: ОСНОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ

М.Л. Оніщенко, к.е.н., доц. кафедри управління

Сумський державний університет

О.М. Дубровіна, студентка 4 курсу

Сумський державний університет

У статті проведено аналіз основних тенденцій та проблем розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств України, дослідження та пояснення причин негативного зовнішнього середовища країни.

Важливим напрямком діяльності будь-яких підприємств в Україні, які пов'язані з міжнародною виробничою діяльністю, експортом та імпортом товарів та послуг, що дає змогу українським підприємствам виходити на зовнішній ринок є – зовнішньоекономічна діяльність. Ні для кого не секрет, що конкурентоспроможність товарів та послуг підприємства зумовлює вдалу участь у зовнішній торгівлі. Суб'єкти господарювання часто вимушені шукати можливість виходу на зовнішній ринок через перенасичення та збільшення конкуренції товарів на внутрішніх ринках. Через це, розвиток зовнішньоекономічної діяльності важливий не тільки для самого підприємства, а й для країни та національної економіки в цілому[2].

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства здійснюється на валютній основі та регулюється спеціальними нормативно-правовими актами держави. На неї мають вплив стабільність економіки країни, законодавство країн суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, система цін у світі, рівень розвитку національної економіки та ін.

Основними торговельними партнерами України є Європа, країни СНД та інші держави, що знаходяться територіально близько. Проте через нестабільну політичну ситуацію в Україні, слабку економіку та військовий конфлікт з Росією зовнішньоекономічна діяльність підприємств України занадто далеко від ідеалу [1].

Відсутність належного ресурсного забезпечення, велике технологічне відставання від розвинених країн, низький рівень якості більшості товарів призводять до незадовільної структури експорту, основа якої – сировинні матеріали, напівфабрикати.

Існує низка причин через, які Україна знаходиться на останньому місці за рівнем розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Основними зовнішніми чинниками, які підвищують рівень зовнішньоекономічної діяльності підприємств, є чинники глобального середовища, фінансово-економічні чинники, інституційні та політичні [3].

Через низький рівень інвестиційної привабливості та несприятливий інвестиційний клімат підприємства не отримують достатньої кількості, насамперед, фінансових ресурсів для розвитку підприємств, упровадження новітніх технологій, технічного переоснащення, наукових досліджень, упровадження інновацій [3].

Крім того, для більшості сфер діяльності характерні тривалі терміни окупності інвестицій, несприятлива динаміка цін, інфляційні процеси тощо. Кредитна, податкова, валютна та митна політики держави вже давно стали дестимуляторами для розвитку країни.

Негативно впливають і політична ситуація в країні, розвинута корупція, недовіра до державних органів влади, неформальні відносини між органами державної влади й бізнесом, влада олігархів. Для України характерне явище недобросовісної конкуренції в ЗЕД за всіма пунктами ст. 85 Закону «Про конкуренцію Європейського Співтовариства (ЄС)», зокрема непряме фіксування цін, поділ ринків і джерел постачання, застосування різних умов до однакових угод із різними торговими сторонами [3].

Важливим для зовнішньоекономічної діяльності є геополітичний чинник, який в Україні нажаліть слугує гальмами. Так, через високий географічний бар'єр входу на зовнішні ринки, проблеми з переміщенням товару, значні митні витрати діяльність України на зовнішніх ринках не є конкурентоспроможною. Геополітика також це активна співпраця з міжнародними об'єднаннями, яка визначається членством в міжнародних організаціях, численність й ефективність виконання міжнародних угод щодо економічної співпраці [3].

Незважаючи на те, що Україна активно використовує міжнародні норми, законодавство у сфері зовнішньоекономічної діяльності не є досконалим. Особливо важкою та незрозумілою є процедура збирання та обробки документів і реєстрації суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Ще однією причиною недосконалої зовнішньоекономічної діяльності підприємств України є невідповідність обладнання та технологій сучасному рівню розвитку. А це тягне за собою додаткові витрати, зниження показників якості й технічних параметрів продукції, а отже – невідповідності світовим стандартам, що не дає можливості створити конкуренцію іноземним аналогам [2].

Через фінансові труднощі підприємства не здатні швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, встановлювати нове обладнання, впроваджувати новітні технології, розширювати асортимент продукції, удосконалювати роботу. Крім того, через

низьку ефективність експортних операцій, що є наслідком високих витрат на виробництво, підприємства, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність зазнають збитків.

Суттєва проблема – неефективність системи менеджменту ЗЕД, відсутність стратегічного й маркетингового підходів в управлінні підприємством. Найчастіше використовують засоби короткотермінового пристосування [1].

Визначені проблеми дають змогу систематизувати й чітко визначити напрями їх подолання для забезпечення ефективної зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

Для усунення цих перешкод і підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності українські підприємстві, необхідно:

- враховувати у зовнішньоекономічних стратегіях результати дослідження проблем підвищення ефективності та розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств;
- виявляти напрями вдосконалення методів торгівлі;
- пошук напрямів удосконалення системи управління та планування зовнішньоекономічних зв'язків на рівні підприємства;
- реалізація організаційно-економічних заходів підвищення конкурентоспроможності товарів;
- розробка заходів з підвищення ефективності діяльності вітчизняних підприємств в торгівлі;
- застосовувати сучасні підходи і методи дослідження зовнішніх ринків [2].

Названі напрями розвитку підприємств повинні системно відображатись у стратегіях розвитку ЗЕД підприємств та зовнішньоекономічній політиці держави. Проте окрім змін у самому підприємстві Україна прагне вагомих змін у державі, які нажаль потребують багато часу, сил та терпіння українців [1].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кондратюк А., Жалдак Г. "Проблеми та перспективи зовнішньоекономічної діяльності підприємств України/ А. Кондратюк, Г. Жалдак / Економічний дискурс. – № 1. – 20016. – С. 121-129.
2. Орлик І. О. Проблеми та пріоритети розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств торгівлі України / І. О. Орлик // Науковий вісник НЛТУ України. - №. 22.2 – 2012. – С. 216-220
3. Черчик Л. Основні проблеми зовнішньоекономічної діяльності підприємств України / Л.Черчик // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2. – 2015. – С. 21-26.

Матеріали надійшли 13 березня 2019 р.